

# Jérémie 'Yélé' HAKESHIMANA

*Belgisch-Burundees artiest*

Je moet het maar doen, als zevenjarige je eigen gitaar bouwen en uitgroeien tot een allround sterartiest. Plotseling alles verliezen wat je lief is en in België verzeilen. Daar aansluiting zoeken bij een vreemde cultuur. De enige constante in het leven van Jérémie 'Yélé' HAKESHIMANA is dat hij gelooft in de talenten die hij van hierboven kreeg.

## 'Niet achterom kijken, maar vergeven en toekomst bouwen'

Lieve WOUTERS

Drie jaar geleden werd het leven van Jérémie HAKESHIMANA, in Burundi beter gekend met zijn artiestennaam Yélé, binnenste-buiten gekeerd. Het applaus verstomde, doodsb bedreigingen kwamen in de plaats. In België werd hij meteen erkend als vluchteling, maar de sterartiest was gedegradeerd tot buitenlander. Yélé blijft echter Yélé, de drang om muziek te maken en cultuur te vieren, is sterker dan de spijt om wat verloren ging.

*– Wat gebeurde er precies, dat u halsoverkop moest vluchten?*

In 2007 wilde een Spaanse organisatie een documentaire draaien over de rebellen die nog altijd actief waren (en zijn) in Burundi. Ze vroegen me om daarvoor de nodige contacten te leggen. Ik verzorgde ook de muziek bij de documentaire. De film werd afgewerkt in Spanje en een dag vóór de vertoning op een festival vloog ik erheen om het resultaat te bekijken. Bleek dat de gezichten van de getuigen niet onherkenbaar waren gemaakt. Bovendien prijkte mijn naam op de affiche. In Burundi werd ervan uitgegaan dat ik verantwoordelijk was voor de productie. Ik wil er niet aan denken hoeveel mensen in gevaar werden gebracht door de prent. Zelf had ik een promotour voor eigen werk gepland in België. Ik keerde nooit meer terug naar mijn land. Drie weken na mijn asielaanvraag werd ik erkend als vluchteling. Kort daarop kwamen mijn vrouw en kinderen op hun beurt over.

*– Hoe schopt een kind in Burundi het tot ster?*

Ik kom uit een gezin met zeven kinderen in de hoofdstad Bujumbura. De muziekinstrumenten van de kerk, waar mijn oudste broer predikant was, werden bij ons thuis bewaard. Ik kwam dus al heel vroeg in aanraking met gitaren. Die muziekinstrumenten aanraken, was echter een soort heiligschennis. Telkens wanneer mijn broer me erop betrapte, zwaaide er wat.

Mijn eerste eigen gitaar was gemaakt van een karton melk, een tak en snaren van bananenbladeren. Maar ze werkte! Op mijn twaalfde speelde ik in de kerk en begeleidde het koor. Een mooie tijd. Later kreeg ik notenleer en pianoles en zocht ik mijn weg via allerlei muziekgroepjes.



Jérémie Hakeshimana greep alle kansen die hij kreeg en integreert de Vlaamse cultuur in zijn leven. © Frank Bahn Müller

*– U was achttien toen de burgeroorlog uitbrak. Welke impact had die?*

Ik werd geboren in 1975, drie jaar na de etnische zuivering van Hutu's door Tutsi's. In de jaren nadien heerste er relatieve rust. In 1993 brachten de eerste democratische verkiezingen sinds 1962 een Hutu-president aan de macht. Mijn hele om-

**„Ik hoop op mijn manier te kunnen bijdragen aan de Vlaamse cultuur”**

geving verkeerde in feeststemming. Drie maand later werd hij echter vermoord en barstte de burgeroorlog uit. In Bujumbura overheerste een gematigde stemming. Het leven gaat door en je probeert er het beste van te maken.

In 2001 richtte ik met de steun van de Belgische ambassade de ngo Menya Media op, die aan vredesopvoeding deed en de jeugd bewust wilde maken van maatschappelijke problemen zoals aids. Alle-

maal via muziek en media. Al gauw wisten heel wat opkomende sterren en ngo's ons te vinden.

*– De vertoning van de documentaire in Spanje deed uw wereld instorten. Hoe kijkt u terug op die breuk?*

Daar liet ik veel tranen voor, maar ik weigerde te aanvaarden dat ik alles verloren was. „Ik ben Jérémie”, zei ik tegen mezelf. „Ik heb talenten gekregen en ik zal die talenten gebruiken.” Het OCMW heeft me maar zes maanden moeten ondersteunen, de tijd om Nederlands te leren. Dankzij de vzw ZebrArt kon ik me lanceren in het culturele milieu. Alle kansen die ik kreeg, greep ik ook. Zowat een jaar geleden kreeg ik een vast contract als geluidstechnicus in Cultuurcentrum Luchtbal in Antwerpen.

*– Denkt u nog vaak aan hoe uw leven er in Burundi nu had kunnen uitzien?*

Soms overvalt me wel wat melancholie. Voorheen kreeg ik spontaan applaus waar ik kwam, nu moet ik me als vreemdeling voortdurend dubbel bewijzen om aan-

vaard te worden. Ik zie artiesten twijfelen als ze een Afrikaan opmerken achter de knoppen van de geluidsinstallatie. Maar ik probeer niet achterom te kijken. Ik voel geen wrok tegenover de makers van de documentaire.

Intussen heb ik ook hier vriendschappen kunnen opbouwen en erkenning verworven in het artistieke milieu. Daarom hoop ik binnenkort ook de Belgische nationaliteit te verwerven. De cultuur hier is heel anders dan de Burundese, maar ik kan er ook aan bijdragen. Bijvoorbeeld door de mensen wat meer te doen lachen en relativeren.

*– Waar droomt u nog van?*

In mijn composities integreer ik uitstervende geluiden, zoals het kloppen van stenen die graankorrels pletten om er bloem van te maken, of het zoemen van een bij. Een veelgehoord geluid in Burundi. Ik neem dergelijke geluiden op en gebruik ze bijvoorbeeld als percussie. Ik heb al ruim honderd geluiden gedigitaliseerd. Mijn droom is om die geluiden te bewaren voor de toekomst.